॥ वैशम्पायन उवाच ॥ तस्मिन्नहनि निर्वृत्ते द्वितीये समुपस्थिते । आपूर्य्यत महारङ्गः पौरैर्युद्धदिदृक्षुभिः ।
स चित्राष्टास्त्रिचरणः सार्गलद्वारवेदिकः । सगवाक्षार्द्धचन्द्रश्च स तलोत्तमभूषितः ।
प्राङ्मुखैश्चारुनिर्म्मुक्तैर्म्माल्यदामावतंसितैः । अलङ्कृतैर्विराजद्भिः शारदैरिव तोयदैः ।
मञ्चागारैः सुनिर्युक्तैर्युद्धाय सुविभूषितैः । समाजवाटः शुशुभे समेघोघ इवार्णवः । ४६४
स्वकर्म्मद्रव्ययुक्ताभिः पताकाभिर्निरन्तरं । श्रेणीनाञ्च गणानाञ्च मञ्चा भान्त्यचलोपमाः ।
अन्तःपुरगतानाञ्च प्रेक्षागाराण्यनेकशः । रेजुः काञ्चनचित्राणि रत्नज्वालाकुलानि च ।
तानि रत्नौघकृष्णानि समानुप्रग्रहाणि च । रेजुर्व्वनिकाक्षेपैः सपक्षा इव खे नगाः ।
तत्र चामरहासैश्च भूषणानाञ्च शिञ्जितैः । मणीनाञ्च वरार्हाणां विचित्राश्चेरुरर्च्चिषः ।
गणिकानां पृथङ्मञ्चाः शुभैरास्तरणाम्बरैः । शोभिता वारमुख्याभिर्विमानप्रतिमौजसः । ४६५
तत्रासनानि मुख्यानि पर्य्यङ्काश्च हिरण्मयाः । प्रकीर्णाश्च कुथाचित्राः सपुष्पस्तवकैर्वृताः ।
सौवर्णाः पानकुम्भाश्च पानभूम्यश्च शोभिताः । फलावदंशपूर्णाश्च चाङ्गेर्य्यः पानयोजिताः ।
अन्ये च मञ्चा बहवः काष्ठसञ्चयबन्धनाः । रेजुः प्रस्तरणास्तत्र शतशोऽथ सहस्रशः ।
उत्तरागारिकाश्चान्ये सूक्ष्मजालावलोकिनः । स्त्रीणां प्रेक्षागृहा भान्ति राजहंसा इवाम्बरे ।
प्राङ्मुखश्चारुनिर्युक्तो मेरुशृङ्गसमप्रभः । रुक्मपत्रनिभस्तम्भश्चारुनिर्य्योगशोभितः । ४६६
प्रेक्षागारः स कंसस्य प्रचकाशेऽधिकं श्रिया । शोभितो माल्यदामौघैर्निवासकृतलक्षणः ।
तस्मिन्नानाजनाकीर्णे जनौघप्रतिनादिते । समाजवाटे संस्तब्धे कम्पमानार्णवप्रभे ।
राजा कुवलयापीडः समाजद्वारि कुञ्जरः । तिष्ठतिति समाज्ञाप्य प्रेक्षागारमुपाययौ ।
स शुक्ले वाससी बिभ्रच्छ्वेतव्यजनचामरः । शुशुभे श्वेतमुकुटः श्वेताद्राविव चन्द्रमाः ।
तस्य सिंहासनस्थस्य सुखासीनस्य धीमतः । रूपमप्रतिमं दृष्ट्वा पौराः प्रोचुर्व्वयाशिषः । ४६७
ततः प्रविविशुर्म्मल्ला रङ्गमावल्लिताम्बराः । तिस्रश्च भागशः कक्षाः प्रविश्य बलशालिनः ।
ततस्तूर्य्यनिनादेन च्छेडितास्फोटितेन च । वसुदेवसुतौ हृष्टौ रङ्गद्वारमुपस्थितौ ।
तावापतन्तौ त्वरितौ प्रतिषिद्धौ वरानने । तेन मत्तेन नागेन चोद्यमानेन वै भृशं ।
स मत्तहस्ती दुष्टात्मा कृत्वा कुण्डलिनं करं । चकार चोदितो यत्नं निहन्तुं बलकेशवौ ।
ततः प्रहसितः कृष्णस्त्वास्यमानो गजेन वै । कंसस्य तन्मतञ्चैव जगर्हे सुदुरात्मनः । ४६९
त्वरते खलु कंसोऽयं गन्तुं वैवस्वतक्षयं । यो मामनेन नागेन प्रधर्षयितुमिच्छति ।
सन्निकृष्टे ततो नागे गर्ज्जमाने यथा घने । सहसोत्पत्य गोविन्दश्चक्रे तालस्वनं प्रभुः ।
च्छेडितास्फोटितरवं कृत्वा नागस्य सोऽग्रतः । करं सशीकरं तस्य प्रतिजग्राह वचसा ।
विषाणान्तरगो भूत्वा पुनश्चरणमध्यगः । बबाधे तं गजं कृष्णः पवनस्तोयदं यथा ।
स हस्ताद्विनिष्क्रान्तो विषाणाद्याच दन्तिनः । विमुक्तः पादमध्याच्च कृष्णो द्विपमयोधयत् । ४७०
सोऽतिकायस्तु संमूढो हन्तुं कृष्णमशक्नुवन् । गजः खेष्वेव गात्रेषु मथ्यमानो ररास ह ।